

NORSK SELSKAP FOR ORIENTALSK KERAMIKK

Nyhetsbrev januar/februar 2026

Kjære medlemmer!

Godt nytt år og velkommen til første nyhetsbrev for 2026! Vi håper dere har hatt en rolig og inspirerende start på året. Vinteren utenfor kan virke kjølig og stille, men for oss preges kalenderen allerede av liv og gode muligheter til å møtes.

I de kommende måneder har vi flere spennende møter og aktiviteter på gang – felles middag, foredrag, «handling session» og dagsutflukt står foreløpig på planen før sommeren.

Kvelden 17. februar feirer vi kinesisk nyttår med en felles middag på restaurant Golden Mountain når vi nå entrer hestens år. Det blir en hyggelig anledning til å markere starten på et nytt kretsløp. Vi er 41 påmeldte pr i dag. Se info lengre ned i brevet ref påmelding.

Vi gleder oss til å se dere snart – både nye ansikter og gamle kjenninger. 2026 blir et år for nysgjerrighet, gode samtaler og vakker orientalsk kunst.

Japansk vintermotiv:

Japansk tresnitt fra Showa-perioden, 1900-tallet, signert Kawase Hasui (1883-1957).

Tittel: Honmon-ji tempelet i Ikegami /

Ikegami Honmonji.

Aktivitetsplanen fremover ser slik ut:

17. februar: Vi feirer kinesisk nyttår tradisjon tro på restauranten Golden Mountain på Rådhusplassen i Oslo. **Ettersom vi går inn i Hestens år, vil vi gjerne at alle medlemmer som er født i Hestens år tar kontakt i forkant.** Hestens år er: 1990, 1978, 1966, 1954, 1942 og 1930. Om du/dere ennå ikke er påmeldt, men ønsker å delta, ta kontakt med Inger Solem på e-post: inger.solem@gmail.com.

14. april: Medlemsmøte på Schafteløkken, gule sal, foredrag: «En fantastisk kulturreise til Thailand», ved Anne Håbu.

12. mai: Dagstur til Porsgrunn med besøk til Porselensmuseet og Bymuseet.

02. juni: «Handling session»: vi ser på gjenstander som medlemmene kan ta med seg.

NSOK har hatt en rekke spennende aktiviteter siden sist. Her er en oppsummering:

9. desember i fjor: Dorina Dobnig holdt et inspirerende foredrag: «Chanoyu – fra ånd til objekt. En reise inn i tesseremoniens verden». Tesseremonien har flere referanser til zen-filosofi, den tjener som en anledning til refleksjon, kontemplasjon, å roe ned, se inn i seg selv, og så videre. Her er noen av hovedpunktene av det vi fikk høre om:

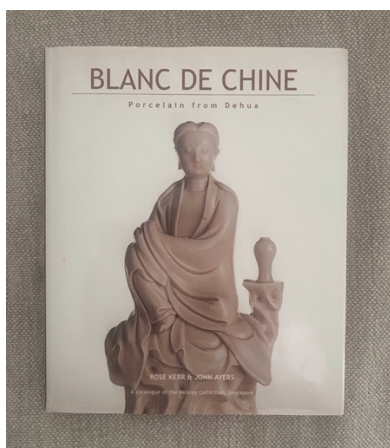
Foredraget «Chanoyu – fra ånd til objekt» presenterte den japanske tesseremonien (Chanoyu 茶の湯) som mer enn en sosial skikk, nemlig som en helhetlig estetisk, etisk og åndelig praksis. Med utgangspunkt i Dorinas egen erfaring som utøver av chadō ble chanoyu belyst innenfra – ikke primært som et kunsthistorisk fenomen, men som levdt tradisjon. Filosofiske impulser fra daoisme og zenbuddhisme, sammenfattet i uttrykket «te og zen, én smak», ble vist å få konkret form gjennom redskaper, rom, sanseopplevelser og ritualer. En historisk gjennomgang fulgte utviklingen fra tidlig utøving i zen-klostere og aristokratisk smaskultur til Sen no Rikyūs wabi-cha, med små terom, enkle materialer og rustikk keramikk. Publikum fikk også innblikk i teutstyrets funksjon og symbolikk, og hvordan hvert objekt både er bruksredskap og meningsbærende kunstverk. Sentrale begreper som *toriwase*, den bevisste sammenstillingen av objekter til en helhetlig stemning, og *mitate*, det å gi gjenstander

nye funksjoner og betydninger, viste hvordan kreativitet og dømmekraft er en del av vertens rolle. Historiske eksempler ble satt i dialog med samtidskunst, og prinsippene ble knyttet til moderne kunstneriske uttrykk som Marcel Duchamp's ready-mades og found objects. Estetiske idealer som enkelhet, ufullkommenhet og patina ble løftet frem som uttrykk for nærvær og respekt for tidens gang. Tradisjonen buke-cha, «krigerklassens te», ble belyst gjennom temesteren Ueda Sōko, der disiplin, presisjon og mental klarhet står sentralt. Hans keramikk- og bambusobjekter illustrerte hvordan selv enkle eller grove former kan romme sterk åndelig og kulturell betydning. Foredraget viste slik hvordan chanoyu forener ånd og materiale, og hvordan selv hverdagslige gjenstander kan få ny verdi i terommet. Presentasjonen ga oss nye perspektiver på keramikk som bærer av historie, filosofi og levd erfaring.

27. januar hadde introduksjonsgruppen for orientalsk keramikk en samling. Gruppen tok for seg Blanc de Chine-porselen, og fikk samtidig høre mer om Reisekomiteens studietur til England og besøk hos Wedgewood og Spode. Referatet under gir samtlige NSOK-medlemmer en mulighet til å følge med på hva som skjer i en studiegruppe, og tjener samtidig som en opptakt til referat fra det påfølgende medlemsmøtet med Dorenfeldt.

Blanc de Chine (白地瓷), laget i Dehua i Fujian-provinsen, er en type kremhvitt, ofte tynnvegget, kaolinbasert porselen som har vært produsert i mer enn 800 år – helt tilbake til Song-dynastiet. Fra 1600-tallet ble eksportert i store mengder til Europa via handelsskip. Den kjennetegnes av en myk, nærmest elfenbensaktig hvitfarge, jevn hvit glasur og ofte figurin- og reliefformer—buddha-figurer, religiøse motiver og dekorative statuetter—utført med fin modellering og glatt overflate.

Hvorfor den inspirerte Europa:

- Estetikk: Den rene, matt-glansende hvithviten og den subtile modelleringen appellerte til europeiske samlere og keramikere som søkte å etterligne kinesisk finesse og «renhet» i form og overflate. Blanc de Chine-figurer ble beundret for sin naturalisme og stille uttrykk.
- Teknisk: Dehua-porselen var laget av kaolin og feltspat som ga hard, hvit kroppsmasse og stabil glasur. Selv om europeiske håndverkere lenge manglet råmaterialene og kontroll over brenntemperaturer, ga kinesiske varer teknisk modell og målestokk for hva som var mulig.
- Markedspåvirkning: Den økende importen og etterspørselen etter hvite kinesiske varer stimulerte europeiske produsenter til å utvikle egne porselener, både for hjemmemarkedet og for å erstatte kostbare importvarer.

Innflytelse på Meissen og tysk porselen:

- Tidspunkt: Meissen-verkene (Sachsen) startet egne porselensforsøk tidlig på 1700-tallet. Johann Friedrich Böttger og kolleger klarte rundt 1708 å fremstille ekte (hard-paste) porselen etter å ha funnet lokale kaolinkilder (bl.a. i Aue/Alt-Weißeritz-området). Resultatet var teknisk forskjellig fra Dehua (forskjellige råstoffer og brenntemperaturer), men estetisk var målet var ofte det samme: å konkurrere med kinesisk hvitvare.
- Former og motiver: Meissen kopierte ikke bare kinesiske fagtermer i dekor (blomster, eksotiske scener), men også former—tallerkener, vaser og særlig figurer. Blanc de Chine-statuettenes stille, stående religiøse figurer inspirerte europeiske figurgrupper og enkeltstående statuetter, og førte til utvikling av «biscuit» (ubeslått, ikke-glasert) hvitporselen som etterlignet Dehuas matte overflate.

- Klassisk og barokk tilpasning: Meissen kombinerte kinesisk inspirasjon med europeisk smak—barokke og rokokkoformer, allegoriske figurer, og komplekse komposisjoner som var fremmed for Dehua, men lånte den hvite estetikken og fint modulerte modelleringen.

- Teknologisk lærdom: Selv om Dehua ikke overførte konkrete oppskrifter, viste de eksporterte gjenstandene hva slags fylde, hvithet og overflate som kunne oppnås. Meissen utviklet egne glasurer og brenningsrutiner for å nærme seg denne kvaliteten.

- Chinoiserie-moten: Blanc de Chine var en del av bredere europeisk «kineseri»-trend: dekor, mønstre og ideer fra Kina ble integrert i møbler, interiør og keramikk. Hvite kinesiske varer fikk også en symbolsk verdi som luksus- og dannelses tegn.

- Samlerværdi og etterspørsel: Europas forsøk på å reprodusere disse varene var økonomisk motivert—import var dyrt, og egen produksjon ga profitt og prestisje for fyrstehus og hoff (f.eks. August den sterke i Sachsen).

Blanc de Chine påvirket europeisk porselensproduksjon ved å presentere en ide om hva «perfekt hvit» porselenskunst kunne være—fin modellering, ren overflate og subtil uttrykksfullhet. Meissen tok dermed teknisk opp utfordringen med å lage ekte porselen, og estetisk lot seg inspirere til både direkte kopier og fruktbar synkretisme mellom kinesiske former og europeiske stilarter, noe som formet hele den europeiske porselensindustrien gjennom 1700-tallet.

Tirsdag 3. februar holdt vi årsmøte i foreningen NSOK. Nærmere førti medlemmer var til stede. Styreformann Knut Myrer tok for seg dagsorden, og Liv Salvesen tok for seg regnskapet. **Etter Årsmøtet fikk de oppmøtte en orientering fra NSOKs reisekomite. Komiteen arrangerer en tur for NSOKs medlemmer til Budapest og Wien 23.-29. september. Det blir begrenset med plasser (ca. 16). Komiteen vil i nærmeste fremtid sende ut nærmere beskrivelse og mulighet for foreløpig påmelding.**

NSOK-medlem Lauritz Dorenfeldt holdt deretter et foredrag med tittelen: **«Kina – Meissen – København. Inspirasjon og kopier i det 18. århundre».** Lauritz Dorenfeldt er selv samler, og har forfattet flere bøker om Kongelig Dansk porselen.

Her følger en oppsummering fra foredraget:

Kina-Meissen-København

Inspirasjon og kopier i det 18. århundre ved Lauritz Dorenfeldt

En beretning om Kinas betydning for produksjonen i porselensfabrikken i Meissen på 1700-tallet ville bli en meget lang historie om kopier og dekorasjoner og modeller inspirert av kinesisk porselen. Men tar man med København, der porselensproduksjon startet 65 år senere enn i Meissen, blir fortellingen om kopier og inspirasjon temmelig begrenset.

På begynnelsen av 1700-tallet var det europeiske porselenet ennå ikke oppfunnet. Den store nordiske krig raste mellom Sverige på den éne siden og Danmark-Norge, Russland og Sachsen Polen på den andre. Karl den tolvtes "karolinere" var en formidabel og seiersrik armé.

Kong Frederik IV av Danmark-Norge foretok i 1708-09 en reise til Italia. Som kronprins hadde han også besøkt landet og blitt veldig begeistret for Venezia. Dit gikk også ferden i 1708, og kongen ble feiret på beste vis og mottok gaver i form av Murano-glass. Antakelig kjøpte han også glass i Venezia.

Mens Frederik IV var i Italia, tapte Karl XII et stort slag ved Poltava og måtte reise sydover for å søke tilflukt i det Osmanske riket. Det ble derfor aktuelt å fornye forsvarspakten mellom Frederik IV og August den Sterke. August var kurfyrste av Sachsen og konge av Polen og også inngiftet i slekt med Kong Frederik. Frederik reiste derfor ikke direkte hjem fra Italia til Danmark, men dro gjennom Tyskland til Dresden for å besøke August. Der ble han i en måneds tid, og det ble arrangert fester, opptog og turneringer til ære for Frederik. Kongen skrev dagbok og omtalte sine opplevelser ganske detaljert. Men én ting skrev han ikke om; porselen. I 1709 var det ikke utstilt porselen i det kongelige slott i Dresden. Det var en del porselen i kunstsamlingen, men dette var deponert i slottets kjeller "Grünes Gewölbe». Enda mer interessant er det at August åpenbart ikke sa noe om at oppskriften på det europeiske porselen var oppfunnet nettopp i Dresden året før. Dette skulle tydeligvis være en hemmelighet.

Etter at oppholdet i Dresden var over, reiste de to konger nordover til Potsdam for å besøke Kong Friedrich I i Preussen. Hensikten var å inngå en forsvarspakt også med ham. Under dette oppholdet besøkte kongene slottene Charlottenburg, Oranienburg og Caput som alle hadde porselensværelser innredet med kinesisk porselen fra Ming og Ching dynastiene. Dette har åpenbart vekket en stor interesse for slike installasjoner som nok har vært ukjente både for Frederik IV og August. Frederik skrev meget begeistret om det i sin dagbok.

Etter oppholdet i Preussen, grunnla August den Sterke en porselensfabrikk i borgen Albrechtsburg i Meissen i 1710. Etter hvert etablerte han en stor samling av porselen fra Kina, Japan og Meissen og kjøpte et palé av grev Fleming (Holländisches Palais) i Dresden som skulle romme hans - etter hvert - enorme samling. Han påbegynte også ombyggingen av paléet som skulle få navnet «Japanisches Palais» med detaljer fremstilt av porselen. Etter Friedrich Is død i 1713, byttet August 600 dragoner mot 151 porselensgjenstander fra samlingene i Berlin. Den nye hersker i Preussen, Friedrich Wilhelm I, var mer interessert i soldater enn i porselen. Augusts porselensamling er i dag utstilt i Zwinger i Dresden. Her kan man også se syv av de 18 kolossalvasene kjent som «dragonvasene» som var en del av byttehandelen.

Frederik IVs tilnærming til utstilling av porselen kom til å fremstå helt annerledes. Da han kom hjem til København fra Berlin i 1709, konsentrerte han seg om å etablere et glasskabinett i Rosenborg slott til glassene han hadde med fra Venezia. Det er aldri blitt klarlagt hvorfor han ikke også fikk innredet et porselenskabinett i slottet. Det var beviselig mer enn nok porselen i det kongelige kunstammer. I stedet innredet Frederik et lite kinesisk værelse- et porselenskabinett - i sitt sommerslott Frederiksberg uten et eneste stykke porselen. Porselenet på konsoller er bare malt som utsmykning på veggene.

Da August den sterke døde i 1733, mistet hoffet i Dresden interessen for porselenssamlingen som ble stående på gulvet i det japanske paléet. Men produksjonen i Meissen var viktig - det

sørget for inntekter og prestisje. Produksjonen av blåhvitt, undeglasurdekorert porselen ble særlig viktig i så henseende. Fabrikken hadde problemer med den blå fargen fremstilt av kobolt. Nå viste det seg til sist at det ikke var blåfargen, men porselenet selv som var årsaken. Bruken av alabast i stedet for feltspat som flussmiddel i porselensmassen førte til at blåfargen kunne «blø» så dekorasjonen ble uskarp. Da dette problemet ble løst i 1739, fremsto blåmaleriet helt perfekt.

Av blå dekorasjoner i Meissens repertoire, konsentrerer vi oss om de tre som senere også ble benyttet i København.

Verdens antagelige mest kjente blåmalte dekor er Løkmønsteret (fra tysk «Zwiebelmuster»), et navn dekoren fikk på 1800-tallet og kommer av at man mistok fruktene på tallerkenfanen som løk. Da man begynte fremstillingen i Meissen, ble dekoren bare omtalt som «blå ordinær glatt». Den ble altså malt på glatte gjenstander. Man har lenge trodd at dekoren kom fra en kinesisk tallerken med et liknende mønster i August den sterkes samling, men nyere studier i arkivene viser at denne tallerkenen ikke kom til samlingen før i 1879. Det er fremdeles mye usikkerhet i forbindelse med opphavet til løkmønsteret. Meissenporselen med den kinesiske utgaven av mønsteret kjennes fra en tallerken datert 1735. Men en tallerken med den tyske versjonen er tidligere (1730-33).

En videre kjennes fajanser med en dekorasjon lik Meissen-versjonen fra 1725-30 og fra fajansefabrikken i Zerbst fra 1725. Det kan derfor ikke utelukkes at dekoren oppsto på fajanse og har blitt overført til Meissen av blåmalere som flyttet mellom fabrikkene eller på annen måte. I Kina ble mønsteret fremstilt gjennom hele 1700-tallet, og det fins også kinesiske tallerkener og fat med dekoren malt med familie rose farger.

En annen kjent dekor er «Stråmønsteret» fra tysk «Strohblumenmuster». Det tidligste kjente porselenet fra Meissen med dette mønsteret er fra 1735. Den nøyaktige dateringen kommer av at man i Meissen merket porselenet både med blåmalte merker og merker i godset. Stråmønsteret i Meissen bygger temmelig sikkert på porselen i August den Sterkes samling eller annet porselen fremstilt under Kangxi-keiserens regjeringstid tidlig på 1700-tallet. Også i Holland, som importerte kinesisk porselen i stor skala (VOC), produserte fabrikkene i Delft fajanser med kopi av det kinesiske mønsteret. Det kan virke som mønsteret, som var svært detaljrikt på store gjenstander i Kina, ble forenklet på mindre deler som skåler og tallerkener og at det var denne forenklete versjonen som ble adoptert i Meissen.

Fra Kina kjennes også tallerkener med mønsteret malt i familie vert farger.

Dekoren «Fels und Vogel» der hovedmotivet er en hageklippe (fels) og en flygende fugl med hodet vendt bakover (sic). Her kjennes både kinesisk porselen fra ca 1700 og fajanser, bl a fra fabrikken i Braunschweig, som er tidligere enn Meissen. Den tidligste dekorasjonen på Meissen-porselen er fra ca 1735.

Porselensfabrikken i København ble grunnlagt i 1775, altså 65 år etter Meissen, under proteksjon av Enkedronning Juliane Marie. Apotekeren og kjemikeren Frantz Heinrich Müller hadde eksperimentert med porselensfremstilling siden 1772 og kunne i 1774 fremme et forslag om å etablere en fabrikk som et aksjeselskap. Fabrikken fikk overlatt en gård i Købmagergade 50 like ved Rundetårn. Kongen overtok som eiere i 1779, og fra da av het

fabrikken «Den kongelige Danske Porcelainsfabrik». Den var fra begynnelsen av et kommersielt konsept, og spørsmålet var naturligvis hva man skulle produsere. Da det på 1700-tallet ikke var noe juridisk hinder for å kopiere, var nettopp fremstilling av modeller og mønstre, som københavnerne var vant til å kunne anskaffe fra byens porselenshandlere, et fornuftig valg. Fabrikken åpnet for salg i mars 1780, og da var det nettopp løkmønsteret, stråmønsteret (kalt "Musselmalet") og dekoren med klippe og fugl (dansk navn ukjent) som ble frembudt. Løkmønsteret og klippe-/fuglemønsteret er tro kopier av Meissens dekorer, mens musselmønsteret ble endret litt av ukjent årsak.

For øvrig fremstilte fabrikken i København kopier av kinesisk porselen som erstatnings- eller suppleringsdeler. Både dekoren "Guvernør Duff og hans kone" - opprinnelig en dekor fra Yongcheng-keiserens tid, et blåvitt servise fra sen Qianlong-tid og en terrin som supplement til Carsten Ankers service til Eidsvollsbygningen (jfr. Geir Thomas Risåsens foredrag på NSOKs årsmøte i 2025) er kjent fra Københavnsfabrikken.

Etter Lauritz Dorenfeldts meget spennende foredrag, delte Knut Myrer på vegne av foreningen ut blomster til Anne Håbu som på høytidelig vis fikk utdelt diplom og tittelen «Æresmedlem i NSOK», for lang og tro tjeneste, ikke minst gjennom sine vel ti år som styreleder. Liv Salvesen mottok også blomster, for sine år som dyktig regnskapsfører for foreningen. Anne Håbu ønsket å dele noen ord i anledning utnevnelsen:

"Da jeg ble utnevnt som æresmedlem i NSOK på Årsmøtet 3. februar kom det som en total overraskelse! I 2016 overtok jeg på kort varsel som leder av foreningen, og før jeg rakk å tenke meg om var nesten ti år passert. Det å være leder for NSOK har utelukkende vært en stor glede - og ære. Jeg har lært mye om asiatisk keramikk og kunst, men også om styrearbeid i en frivillig organisasjon. Jeg har fått være sammen med NSOKs flotte medlemmer, både dem med lang fartstid i foreningen, og dem som har kommet til i denne perioden. Alle hyggelige og oppegående folk! Jeg ser frem til at vi skal fortsette å lære sammen, på medlemsmøter, seminarer, i studiegrupper og på turer, om det varierte og vidunderlige feltet asiatisk keramikk og kunst. Jeg ønsker å bidra med å være et kontaktpunkt mellom NSOK og museer, og fagmiljøet på Universitetet i Oslo. Og å organisere Pecha kucha-seminarer!

Jeg vil gjerne få takke styreleder og æresmedlem Knut Myrer, og resten av styret i NSOK for utnevnelsen som æresmedlem. Jeg er beæret, rørt, ydmyk, takknemlig – og veldig, veldig stolt!»

Hilsen Anne

Avslutningsvis kommer styret med en oppfordring: vi ønsker gjerne 3-4 personer til en vertskapsgruppe (som kan være behjelpelige med det praktiske, først og fremst på møtene våre på Schafteløkken). Arbeidsoppgaver: legge til rette for servering, rydde i etterkant (vask i oppvaskmaskin, sette ting på plass – stoler osv.) Dette tar ikke veldig lang tid, men vi trenger bistand. Ta kontakt med styret dersom du kan bistå, så er vi svært takknemlige.

Facebook og hjemmesiden vår

Gå inn og se og lik postene på Facebook-siden vår. Nyhet-siden på hjemmesiden vår www.orientalskkeramikk.com er nå i gang igjen, med mange spennende nyheter. Hvis noen ser utstillinger eller kurs eller annet som kan legges ut her, så tips Knut Myrer i en epost.

Styret i NSOK

Leder

Knut Myrer, edokunst@online.no, tlf: 915 56 793

Nestleder

Tore Hagen, torhag@online.no, tlf: 924 25 530

Økonomiansvarlig

Liv Salvesen, tlf: 932 07 488

Styremedlemmer

Cecilie Nilsen, cecilie.san@gmail.com, tlf: 474 00 419

Kåre Vollan, kvollan@online.no, tlf: 905 93 096

Inger E. Solem, inger.solem@gmail.com, tlf: 922 27 733

Ekspertgruppen

Inger-Helene Wang Andresen, inger.h.andre@gmail.com, tlf: 971
02 343

Introduksjonsgruppen

Tore Hagen, torhag@online.no, tlf: 924 25 530

Japangruppen

Knut Myrer, edokunst@online.no, tlf: 915 56 793

Reisekomiteen

Hege Jacobsen

hegejac@yahoo.no, tlf: 950 83 953

Kari Lauritzen

ksynn-la@online.no, tlf: 911 78 534

Anders Nordenskjöld

anorden@sollom.eu, tlf: 926 39 662

Margaret Knudtson

margaret.knudtson@gmail.com, tlf: 997 21 496

Webredaktører

Anne Håbu (hjemmesiden) anne.habu@gmail.com, tlf: 922 69 481

Cecilie Nilsen (Facebook) cecilie.san@gmail.com, tlf: 474 00 419

Inger E. Solem (nyhetsbrev) inger.solem@gmail.com, tlf: 922 27 733

Hilsen Styret

